

KORAAL

Je leven weer op de rit

Een flink deel van de Nederlandse slachtoffers van gedwongen prostitutie heeft een licht verstandelijke beperking. Voor hen is er nu voor het eerst een landelijk behandelprogramma. 'Ze leren stapje voor stapje hun grenzen te stellen.'

TEKST MEHLIKA SCHOPEN FOTOGRAFIE MONA VAN DEN BERG

Het moet een jaar of acht geleden zijn. Pamela Storms en Julie Bocken werken beiden bij Koraal in Limburg, een zorginstelling waar jongeren met een licht verstandelijke beperking wonen. Twee van de meisjes op hun afdeling, laten we ze Leslie en Tessa noemen, gingen in het weekend naar hun ouders en kwamen niet meer terug. Bocken: 'Zes weken later werden ze teruggevonden in een tuinhuisje.' Hoewel Leslie en Tessa er nooit over hebben willen praten, gaan Bocken en Storms er op basis van signalen en vermoedens van uit dat ze zijn geprostitueerd. Ze waren vijftien jaar.

Leslie en Tessa zijn niet de enigen. Een aanzienlijk deel van de Nederlandse slachtoffers van gedwongen prostitutie heeft een licht verstandelijke beperking (LVB), dat wil zeggen een IQ tussen 55 en 85. Een groot deel van hen woont in een zorginstelling. Om hoeveel slachtoffers het precies gaat, is lastig te achterhalen; privacygevoelige informatie komt vaak niet terug in de statistieken. Maar betrokken professionals zien een toename van het aantal slachtoffers met een LVB. De opleiding Multidisciplinaire Aanpak Bestrijding Mensenhandel (CHE) gaat uit van zo'n 70 procent. Toch was er tot voor kort geen gespecialiseerde aanpak voor deze doelgroep. Storms en Bocken gingen daarmee aan de slag en sinds april biedt Koraal het behandelprogramma YIP aan; Your Inner Power.

Weerbaarheid

Bocken: 'Vrijwel elke zorginstelling met kwetsbare cliënten krijgt ermee te maken, alleen durft bijna niemand ermee naar buiten te komen.' Er is te weinig aandacht voor deze doelgroep, vinden Storms en Bocken. Storms: 'Alle zorg en opvang zijn gericht op normaal begaafde slachtoffers van mensenhandel, terwijl een grote groep slachtoffers een licht verstandelijke beperking heeft. Deze groep vraagt echt om een andere aanpak en om gedegen kennis en expertise van mensen met een LVB.' Door de jarenlange ervaring die Bocken en Storms in hun werk hebben opgedaan, wisten ze heel goed wat zij wilden toen hun voormalige directeur hen vroeg een behandelprogramma op te zetten voor slachtoffers van mensenhandel met een LVB. Bocken: 'We wilden een programma maken waarin weerbaarheid centraal staat. De meisjes en later ook jongens moesten sterker worden en hun eigen leven weer op de rit krijgen. Dus weer op een normale manier aan de samenleving deelnemen.' Negen maanden werkten ze aan het programma, naast hun werk als gedragswetenschapper (Bocken) en teamleider (Storms) binnen het Orthopedagogisch behandelinstuut Koraal Limburg.

Grenzen aangeven

Bocken: 'Het behandelprogramma YIP werkt vanuit een specialistisch kernteam dat op basis van observatie, analyse en beschikbare cliëntgegevens behandeldoelen

stelt en bewaakt. Om optimaal maatwerk te bieden schakelen we, waar nodig, aanvullende expertise in. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een psychiater, gedragswetenschapper, systeemtherapeut en vaktherapeuten.' Storms vult aan: 'We praten veel – individueel en in groepsverband. En laten cliënten daarnaast veel zelf doen en ervaren. Bijvoorbeeld met behulp van een van onze gespecialiseerde programma's zoals Equithapie (werken met paarden) of de Viervoetertherapie (werken met honden). Deze therapieën richten zich onder meer op het overwinnen van angsten, zodat de cliënt weer sterk en weerbaar wordt. Bocken: 'Stel een meisje is bang om een paard aan te raken, dan proberen we te achterhalen waar die angst vandaan komt en stimuleren we haar woorden te geven aan deze angst. De volgende stap is om dat te vertalen naar een andere situatie: stel dat jongen X iets van jou wil dat jij niet wilt, hoe kan je dat dan duidelijk maken? Zo leren ze stapje voor stapje hun grenzen te stellen. En dat is hard nodig, hun grenzen zijn vaak jarenlang overschreden.'

Signalen oppikken

Inmiddels wonen er acht meisjes en jonge vrouwen tussen 12 en 27 jaar oud in de opvang. Het is een instelling

met open deuren; Koraal wil laten zien dat deze slachtoffers ook veilig wonen en beschermd kunnen worden buiten de gesloten jeugdzorg. Naast behandeling wil YIP ook de signalering verbeteren middels trainingen aan andere hulp- en zorgverleners. Bocken: 'Welke signalen geven meisjes? Hoe pikken we die signalen op? Hoe kunnen we snel ingrijpen zodat een meisje sterker wordt en niet verder afglijdt? Mensenhandelaren voelen haarfijn aan wie ze kunnen inpalmen. Vaak zijn het meisjes van wie de seksuele grenzen al in hun jeugd overschreden zijn. Hoe die mensenhandelaren dat weten is een raadsel, ze voeren echt geen diepe gesprekken met die meisjes. Maar signalen zijn dus vaak heel subtiel. Als een meisje plots veel op haar kamer zit, of minder contact met haar ouders zoekt, kan dat ook aanleiding zijn tot zorg.'

Blijven de meisjes die het YIP-programma volgen ook uit het netwerk van mensenhandelaren? Het project is nog niet lang genoeg bezig om iets te kunnen zeggen over uitstroom. Storms: 'Maar als ik die meiden zie, de stappen die ze zetten... dan geloof ik oprecht dat wij hier iets neerzetten dat heel hard nodig is en voor deze groep meisjes werkt.' ●

Julie Bocken en Pamela Storms: 'Bij ons staat weerbaar maken centraal.'